

พฤติกรรมกรรมการอ่านและปัจจัยที่ส่งผลต่อการอ่านของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ชรินทร์ชัย มินทร์¹ สุรชาติ พุทธิมา² สุติริย์ ตาแก้ว³ และเสาวลักษณ์ สุรินทร์⁴

¹ ผศ.ดร. ภาควิชาสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

² ผศ. ภาควิชาสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

^{3,4} นักศึกษาปริญญาตรี ภาควิชาสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Received 17/5/2021 Revised 23/7/2021 Accepted 20/9/2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ที่มุ่งศึกษาพฤติกรรมกรรมการอ่านและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่านของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน ได้รับแบบสอบถามกลับมามีทั้งสิ้น 301 ชุด (ร้อยละ 80.27) สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการอ่านเพื่อค้นคว้าข้อมูลประกอบการเรียน (ร้อยละ 64.78) โดยส่วนใหญ่อ่านในช่วงเวลา 16.00-19.59 น. (ร้อยละ 51.83) และใช้ระยะเวลาในการอ่าน 16-30 นาทีต่อครั้ง (ร้อยละ 45.85) มีความถี่ คือ อ่านนาน ๆ ครั้ง (ร้อยละ 29.90) สถานที่ที่ใช้อ่าน คือ ที่บ้าน (ร้อยละ 52.82) เนื้อหาที่อ่านส่วนใหญ่เป็นความรู้ทั่วไป (ร้อยละ 64.45) สื่อสิ่งพิมพ์ที่อ่านคือ พจนานุกรม (ร้อยละ 60.13) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่อ่านคือ สื่อการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ คือ พาวเวอร์พอยต์ (ร้อยละ 59.80) และสื่อสังคมออนไลน์ที่อ่าน คือ เฟซบุ๊ก (ร้อยละ 84.72) โดยส่วนใหญ่จะอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่ขยี้มาจากห้องสมุด (ร้อยละ 51.50) ส่วนสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะอ่านโดยการอ่านฟรีหรือดาวน์โหลดฟรีผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 76.41) ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่าน ได้แก่ ปัจจัยแรงจูงใจในการอ่านภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.67$, $SD.=0.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ($\bar{X}=3.87$, $SD.=0.83$) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ($\bar{X}=3.80$, $SD.=0.85$) และปัจจัยด้านครอบครัว ($\bar{X}=3.68$, $SD.=0.83$) ส่วนปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านเพื่อน ($\bar{X}=3.32$, $SD.=1.02$) ในทางตรงกันข้ามปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการอ่าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.37$, $SD.=1.03$) พบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านเพื่อน ($\bar{X}=3.70$, $SD.=1.02$) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ($\bar{X}=3.68$, $SD.=0.91$) และปัจจัยด้านส่วนบุคคล ($\bar{X}=3.58$, $SD.=1.01$) ส่วนปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านครอบครัว ($\bar{X}=2.53$, $SD.=1.29$)

คำสำคัญ : พฤติกรรมการอ่าน, ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่าน, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Reading Behavior and Factors Influencing the Reading of Undergraduate Students of the Chiang Mai Rajabhat University

**Charocheenee Chaimin¹, Surachart Putthima², Titaree Takeaw³ and
Saowalak Surinta⁴**

¹Asst. Prof. Dr. ²Asst. Prof. at Department of Information Science, Faculty of Humanities and
Social Sciences, Chiang Mai Rajabhat University

^{3,4}Undergraduate students, Department of Information Science, Faculty of Humanities and
Social Sciences, Chiang Mai Rajabhat University

Received 17/5/2021 Revised 23/7/2021 Accepted 20/9/2021

Abstract

This research is quantitative research, which aimed to study reading behavior and factors influencing the reading of undergraduate students at Chiang Mai Rajabhat University. The data was collected from a sample group consisting of 375 Chiang Mai Rajabhat University students. By using questionnaires, 301 questionnaires were returned (80.27%). The statistical analysis used percentage, mean, and standard deviation. The research findings were as follows. Most of a reading objective was for academic researching (64.78%). The most reading time was from 4 PM to 8 PM (51.83%) and the reading duration was 16-30 minutes per session (45.85%). Mostly, the respondents did not read often (29.90%). They read at home (52.82%) and general knowledge (64.45%). A dictionary was the most printed material (60.13%), they read while electronic teaching materials such as PowerPoint was the most electronic media they read (59.80%). They read Facebook the most among social media (84.72%). They read printed materials borrowed from libraries (51.50%). They mostly read free reading or free downloading electronic media over the Internet (76.41%). Factors influence reading included reading motivation, which was at a high level ($\bar{X}$ =3.67, SD.=0.87). When considering each aspect, the highest mean were personal factors ($\bar{X}$ =3.87, SD.=0.83), followed by environmental factors of the university ($\bar{X}$ =3.80, SD.=0.85), and family factors ($\bar{X}$ =3.68, SD.=0.83), respectively. The factor with the least mean was peer factors ($\bar{X}$ =3.32, SD.=1.02). On the other hand, overall, factors that impede reading was at a moderate level ($\bar{X}$ =3.37, SD.=1.06). Peer factors was at the highest mean ($\bar{X}$ =3.70, SD.=1.02), followed by environmental factors of the university ($\bar{X}$ =3.68, SD.=0.91), and personal factors ($\bar{X}$ =3.58, SD.=1.01), respectively. The factor with the least mean was family factors ($\bar{X}$ =2.53, SD.=1.29).

Keyword: Reading Behavior, Factors influencing reading, Chiang Mai Rajabhat University

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การอ่าน คือ การรับสารอย่างหนึ่งผ่านดวงตา ผ่านการสัมผัส จนได้รับสารหรือข้อมูล นำไปสู่กระบวนการคิดวิเคราะห์ การสังเกต การพิจารณา และการตีความหมาย โดยสื่อที่อ่านนั้นอาจเป็นหนังสือหรืองานเขียนทุกประเภทในรูปแบบเอกสารสิ่งพิมพ์ หรือการอ่านผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งแบบเชื่อมต่อและไม่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ การที่เทคโนโลยีต่าง ๆ ได้พัฒนาอย่างรวดเร็ว รวมถึงเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับสื่อที่อ่าน ทำให้เกิดสื่อสังคมออนไลน์ซึ่งถูกใช้เป็นแหล่งสื่อสารและเผยแพร่สารสนเทศโดยเข้าถึงคนจำนวนมากได้ในเวลาอันสั้น รูปแบบการอ่านของคนในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี แต่วัตถุประสงค์ในการอ่านนั้นยังคงเดิม คือ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับใช้ในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการศึกษา การประกอบอาชีพหรือการดำรงชีวิต (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554, 2556; รัชนิกุล ภิญโญภาณุวัฒน์, 2560)

เนื่องจากการอ่านถือเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยเพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาคุณภาพของคนในชาติ (รัชนิกุล ภิญโญภาณุวัฒน์, 2560) ดังนั้นประเทศไทยจึงได้ให้ความสำคัญของการอ่านดังจะเห็นได้จากมีการรณรงค์การอ่านอย่างต่อเนื่อง และมีการกำหนดให้วันที่ 2 เมษายนของทุกปี ซึ่งเป็นวันคล้ายพระราชสมภพสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นวันรักการอ่าน นอกจากนี้ยังมีการสำรวจอัตราการอ่านของคนในประเทศ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการอ่านของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยผลสำรวจปี 2561 พบว่า ประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป ร้อยละ 78.8 (จากจำนวน 49.7 ล้านคน) มีอัตราการอ่านเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 77.7 ในปี 2558 เป็นร้อยละ 78.8 ในปี 2561 และเวลาในการอ่านนานขึ้นจากเดิม 66 นาทีต่อวัน เป็น 80 นาทีต่อวัน เพิ่มขึ้นจากเดิม 14 นาที อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจพบว่าประชากรไทยอ่านหนังสือเล่มร้อยละ 88 ซึ่งใกล้เคียงกับการอ่านผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 75.4 อ่านผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อ่านบนสื่อสังคมออนไลน์ ร้อยละ 68.1 รองลงคือ อ่านผ่านเว็บไซต์

ร้อยละ 12.5 และอ่านผ่านแอปพลิเคชันที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ร้อยละ 2.5 อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าอัตราการอ่านของประชากรไทยจะเพิ่มขึ้น แต่ยังมีคนไทยที่ระบุว่าไม่อ่านหนังสือถึงร้อยละ 21.2 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2562)

พฤติกรรมการอ่านของประชากรไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ จากผลการสำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของประชากรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ประชากรที่มีอายุ 6 ปีขึ้นไป ประมาณ 63.3 ล้านคน มีการใช้คอมพิวเตอร์ลดลงถึงร้อยละ 28.3 ส่วนจำนวนการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นร้อยละ 56.8 และจำนวนการใช้โทรศัพท์มือถือมีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 89.6 เนื่องจากเป็นอุปกรณ์ที่ช่วยอำนวยความสะดวกและให้ความบันเทิง ในการสำรวจการใช้เทคโนโลยี พบว่า มีการใช้ฟังก์ชันบนโทรศัพท์มือถือร้อยละ 82.4 ส่งข้อความสั้น (SMS) ร้อยละ 66.1 ใช้อีเมลหรือสื่อสังคมออนไลน์ ร้อยละ 50.2 และโมบายแบงก์กิ้ง ร้อยละ 7.3 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่จะทำให้พฤติกรรมการอ่านหนังสือของบุคคลในแต่ละวันลดลงไป เนื่องจากความเคยชินกับการอ่านข้อความแบบสั้น ๆ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อทักษะในการรับข้อมูลและส่งต่อข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อความที่ต้องใส่ใจในรายละเอียดได้ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการศึกษาค้นคว้าของผู้อ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนนักศึกษาที่ต้องให้ความสำคัญกับการอ่านเพื่อการเรียนรู้

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการอ่านของนักศึกษาระดับ นักศึกษาในประเทศไทยมีความสนใจในการอ่านระดับปานกลาง (โชคชัย เพ็ชรนคร และคนอื่น ๆ, 2549) ส่วนการวิจัยด้านพฤติกรรมการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ (นฤมล เทพนวล, 2558) พบว่า นิสิตใช้เวลาอ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น เนื่องจากสามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลาทุกครั้งที่มีโอกาส และเกิดพฤติกรรมอื่น ๆ ที่ทำระหว่างการอ่าน โดยใช้เวลากับกิจกรรมอื่น ๆ มากกว่าการอ่าน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โชติมา วัฒนะ (2561) ซึ่งระบุว่า นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อ่านโดยเฉลี่ยเพียง 2-3 ครั้งต่อเดือนเท่านั้น ซึ่งน้อยมากสำหรับการศึกษาหาความรู้ โดยปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการ

อ่านคือ การใช้สื่อบนอินเทอร์เน็ตและทำกิจกรรมอื่น ๆ มากเกินไป ใช้เวลาในการเล่นเกมนคอมพิวเตอร์และสมาร์ทโฟนมากขึ้น รวมถึงใช้เวลามากในการพูดคุยโทรศัพท์หรือแชตจากมือถือ

ในส่วนของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่าน พบว่า ผู้อ่านสนใจหรือมีแรงจูงใจในการอ่านทรัพยากรสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตมากขึ้น รวมถึงมีความต้องการการใช้งานอินเทอร์เน็ตกับกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การเล่นเกมและการใช้โทรศัพท์เพื่อความบันเทิง (โชติมา วัฒนะ, 2561) สอดคล้องกับผลการวิจัยของพรสวรรค์สุวัฒนศรีย์ (2556) ที่พบว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุทำให้นักศึกษาไม่รักการอ่าน คือ นักศึกษาส่วนใหญ่สนใจและใช้เวลาไปกับสื่อเทคโนโลยีและทำกิจกรรมอย่างอื่นมากกว่าการอ่าน ซึ่งจากผลการวิจัยที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าความก้าวหน้าของเทคโนโลยี โดยเฉพาะสื่ออิเล็กทรอนิกส์และอินเทอร์เน็ต ส่งผลให้พฤติกรรมของนักศึกษาเปลี่ยนแปลงไป ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมการอ่านของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เพื่อทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการอ่านและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่าน ผลที่ได้จากการวิจัยจะสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ในการวางแผนเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการด้านสื่อสิ่งพิมพ์และทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงคณาจารย์ในมหาวิทยาลัย สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการอ่านและส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการอ่านของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่านของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมกรรมการอ่าน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่านของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- 2) สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ สามารถนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงบริการด้านสื่อและทรัพยากรสารสนเทศ ให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการมากยิ่งขึ้น
- 3) คณาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่าน และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักศึกษา
- 4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการอ่านให้สอดคล้องกับพฤติกรรมกรรมการอ่านของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในปัจจุบัน

4. วิธีการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ทั้งหมด 13,322 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 เมษายน 2563) จำแนกออกเป็น 5 คณะ และ 1 วิทยาลัย ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะเทคโนโลยี การเกษตร และวิทยาลัยนานาชาติ

กลุ่มตัวอย่าง กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970 อ้างถึงใน ชโรชินี ชัยมินทร์, 2559) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน สำหรับการส่งแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มอย่างง่าย โดยไม่ได้กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามคณะและวิทยาลัย แต่ใช้การแจกแบบสอบถามแบบบังเอิญ ทั้งการแจกแบบกระดาษและส่งแบบสอบถามทางออนไลน์

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

- 1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี คณะที่ศึกษา รายได้ต่อเดือน และสภาพการพักอาศัย
- 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการอ่านและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่าน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและนำมาสร้างแบบสอบถามและประเมินคุณภาพแบบสอบถามตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาค้นคว้าวิธีการสร้างแบบสอบถามจากรายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการอ่านของนักศึกษาระดับปริญญาตรี และนำผลการศึกษาค้นคว้าที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแบบสอบถาม

- 2) พัฒนาแบบสอบถาม โดยกำหนดข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วยคำถามปลายปิด (Close-ended questions) และคำถามปลายเปิด (Open-ended questions) โดยแบ่งโครงสร้างแบบสอบถามเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ ชั้นปี คณะที่ศึกษา รายได้ต่อเดือน และสภาพการพักอาศัย จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการอ่าน วัตถุประสงค์ในการอ่าน ช่วงเวลาที่อ่าน ระยะเวลาในการอ่าน ความถี่ในการอ่าน สถานที่ที่ใช้อ่าน เนื้อหาที่อ่าน และประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสังคมออนไลน์ ที่นักศึกษาเลือกอ่าน จำนวน 11 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่านของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำแนกเป็น 2 ด้าน จำนวน 25 ข้อ คือ ด้านปัจจัยที่เอื้อต่อการอ่าน 21 ข้อ ด้านปัจจัยที่เป็นอุปสรรค 4 ข้อ ซึ่งมีลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) โดยใช้มาตราประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert's scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3) เสนอร่างแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม ซึ่งจะส่งผลให้ได้เครื่องมือที่มีความสมบูรณ์ครอบคลุมเนื้อหา และมีความถูกต้อง จากนั้นแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

4) การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความสมบูรณ์ของข้อคำถาม โดยพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่า หรือเท่ากับ 0.50 ซึ่งหมายถึง ข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย สำหรับข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องน้อยกว่า 0.50 หมายถึงข้อคำถามนั้นอาจไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย จากนั้นผู้วิจัยแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และขอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามอีกครั้งก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

5) การทดสอบแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดสอบกับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 ชุด เพื่อตรวจสอบว่าแบบสอบถามสามารถสื่อความหมายตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและมีความเหมาะสมหรือไม่ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ แล้วมาตรวจสอบความถูกต้องและหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha) ได้ค่าเท่ากับ .92 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดี

6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขและหาค่าความเชื่อมั่นแล้วไปใช้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 375 ราย ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 18 ตุลาคม 2563 – 10 พฤศจิกายน 2563 โดยได้รับแบบสอบถามกลับมาทั้งสิ้น 301 ชุด (ร้อยละ 80.27)

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้น จึงวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ค่าสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์พฤติกรรมการอ่านโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)

5. ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 56.81) ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 (ร้อยละ 46.18) สังกัดคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ (ร้อยละ 64.12) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ในหอพัก (ร้อยละ 60.13) โดยได้รับรายได้ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 51.83)

พฤติกรรมการอ่านของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 64.78) มีวัตถุประสงค์ในการอ่านเพื่อค้นคว้าข้อมูลประกอบการเรียน โดยจำนวนสูงสุด (ร้อยละ 51.83) อ่านในช่วงเวลา 16.00-19.59 น. ทั้งนี้ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 45.85) ใช้ระยะเวลาในการอ่าน 16-30 นาทีต่อครั้ง นักศึกษา (ร้อยละ 29.90) อ่านนาน ๆ ครั้ง สถานที่ที่ใช้อ่านมากที่สุด (ร้อยละ 52.82) คือ ที่บ้าน สำหรับเนื้อหาที่อ่านมากที่สุด ทั่วไป (ร้อยละ 64.45) เป็นความรู้ทั่วไป สื่อสิ่งพิมพ์ที่อ่านมากที่สุด (ร้อยละ 60.13) คือ พจนานุกรม สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่อ่านมากที่สุด (ร้อยละ 59.80) คือ สื่อการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ คือ พาวเวอร์พอยต์ และสื่อสังคมออนไลน์ที่อ่านมากที่สุด (ร้อยละ 84.72) คือ เฟซบุ๊ก ส่วนใหญ่จะอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่ยืมจากห้องสมุด (ร้อยละ 51.50) ส่วนสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะอ่านโดยการอ่านฟรีหรือดาวน์โหลดฟรีผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 76.41)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่าน ได้แก่ ปัจจัยแรงจูงใจในการอ่านภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.67$, $SD.=0.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ($\bar{X}=3.87$, $SD.=0.83$) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ($\bar{X}=3.80$, $SD.=0.85$) และปัจจัยด้านครอบครัว ($\bar{X}=3.68$, $SD.=0.83$) ส่วนปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านเพื่อน ($\bar{X}=3.32$, $SD.=1.02$) ในทางตรงกันข้ามปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการอ่าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.37$, $SD.=1.06$) พบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านเพื่อน ($\bar{X}=3.70$, $SD.=1.02$) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ($\bar{X}=3.68$, $SD.=0.91$) และปัจจัยด้านส่วนบุคคล ($\bar{X}=3.58$, $SD.=1.01$) ส่วนปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านครอบครัว ($\bar{X}=2.53$, $SD.=1.29$)

6. สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยข้างต้นสามารถนำมาอภิปรายผลโดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลัก ประกอบด้วย 1) พฤติกรรมการอ่านของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และ 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่านของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) พฤติกรรมการอ่านของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

1.1) วัตถุประสงค์ในการอ่าน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่อ่านเพื่อค้นคว้าข้อมูลประกอบการเรียน สอดคล้องกับผลวิจัยของ โชติมา วัฒนะ (2561) และงานวิจัยของ ภัทริรา สุวรรณโค (2559) ที่พบว่า นักศึกษามีวัตถุประสงค์ในการอ่านเพื่อใช้ในการเรียน การสอบ รวมทั้งงานวิจัยของนฤมล เทพนวล (2558) ที่พบว่า นักศึกษาอ่านเพื่อใช้ในการสอบให้ผ่านในหลักสูตรที่เรียน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นนักศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ในการศึกษาหาความรู้เป็นหลัก และผู้สอนในยุคปัจจุบันก็มักจะใช้วิธีการสอนโดยให้นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้และแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการเรียนในชั้นเรียน จึงทำให้นักศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการอ่านเพื่อประกอบการเรียนดังกล่าว นอกจากนี้ การอ่านเพื่อความรู้ เป็นการอ่านที่สำคัญและจำเป็นต่อวัยศึกษาเล่าเรียน

ไม่ว่าจะเป็นการอ่านเพื่อหาความรู้ทั่วไปหรือความรู้เฉพาะด้านในสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับการอ่านเพื่อการศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ของตนเอง หน่วยงานที่มีหน้าที่สนับสนุนแหล่งทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ควรมีการจัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการอ่านและการเรียนรู้ของนักศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่งเสริมการอ่านและการเรียนในรายวิชาต่าง ๆ สำหรับนักศึกษา

1.2) ความถี่ในการอ่านต่อสัปดาห์ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง อ่านนาน ๆ ครั้งต่อสัปดาห์ ซึ่งหมายถึงช่วงที่มีการสอบหรือทำงานที่ได้รับมอบหมาย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภัทธิดา สุวรรณโค (2559) ที่พบว่า นิสิตจะอ่านเมื่อจำเป็นและไม่แน่นอนในการอ่าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในยุคปัจจุบันนักศึกษาส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงสื่อต่าง ๆ ได้ง่ายผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทำให้สามารถเข้าถึงความรู้และสิ่งที่สนใจได้อย่างสะดวกรวดเร็วมากขึ้น อีกทั้งวิธีการรับข้อมูลจากสื่อเหล่านั้นอาจจะไม่ได้ใช้วิธีการอ่านเพียงอย่างเดียว เช่น การดูคลิปวิดีโอผ่านยูทูป การดูซีรีส์จาก Netflix หรือการฟังเรื่องราวต่าง ๆ จาก Podcast และการรับข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ อาจไม่จำเป็นต้องใช้เวลาในการอ่านมากนัก เพราะข้อมูลที่ถูกนำเสนอจะมีการนำเสนอเป็นอินโฟกราฟิกหรือเป็นความรู้สั้น ๆ ที่ถูกตัดตอนมาเฉพาะข้อมูลที่สำคัญ ส่งผลให้นักศึกษาใช้เวลาในการอ่านอย่างจริงจังน้อยลง โดยจะเลือกอ่านเฉพาะสิ่งที่ตนสนใจ นอกจากนี้ยังอ่านในช่วงเวลาที่มีการสอบจึงจะมีการทบทวนบทเรียนเป็นครั้งคราว จะเห็นได้ว่านักศึกษามีความถี่ในการอ่านหนังสือวิชาการหรือสิ่งพิมพ์น้อยลง เนื่องจากให้ความสนใจกับสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อบันเทิงที่มีความน่าสนใจกว่า หากห้องสมุดหรืออาจารย์ผู้สอนต้องการส่งเสริมให้นักศึกษาสนใจในการอ่าน อาจจะมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของสื่อที่แนะนำให้นักศึกษาอ่าน ไม่ว่าจะเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อมัลติมีเดียที่มีทั้งภาพและเสียง สื่อการสอนที่เรียนรู้ผ่านออนไลน์ เพื่อให้นักศึกษาเกิดความสนใจและยังคงใช้เวลาเรียนรู้จากสื่อเหล่านั้นอย่างสม่ำเสมอ

1.3) เนื้อหาที่อ่าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อ่านเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปที่ตนเองสนใจ เพราะความรู้ในสาขาวิชาที่เรียนนั้นอาจจะเป็นวิชาการหรือก่อให้เกิดความเครียด ความสนใจอ่านเรื่องทั่ว ๆ ไป อาจเป็นความรู้รอบตัว ข่าวสาร

บ้านเมือง หรือเรื่องที่เป็นประเด็นทางสังคมในขณะนั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล เทพนวล (2558) ที่พบว่า นักศึกษาให้เหตุผลในการอ่าน คือ มีความสนใจด้วยตนเอง ซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยของพรสวรรค์ สุวณิชศรีย์ (2556) และ โชติมา วัฒนะ (2562) ที่พบว่า นักศึกษาจะอ่านประเภทให้ความบันเทิงที่เกี่ยวกับนวนิยาย เรื่องสั้น การ์ตูน และ นิตยสารแฟชั่น เป็นส่วนใหญ่ สำหรับเนื้อหาและความสนใจในการอ่านของนักศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนด้านการจัดซื้อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด และใช้สำหรับเป็นแนวทางพัฒนาการเรียนการสอนของอาจารย์ได้ โดยดูจากความสนใจของนักศึกษาซึ่งเป็นผู้ให้บริการหลักของห้องสมุด และอาจารย์ผู้สอนสามารถมอบหมายให้นักศึกษาค้นคว้าในเรื่องต่าง ๆ ที่นักศึกษาสนใจ เพื่อใช้ในการเรียนการสอน การทำรายงาน หรือศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

1.4) ประเภทของสื่อที่อ่าน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง อ่านสื่อสิ่งพิมพ์ประเภท พจนานุกรม อาจเป็นเพราะนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้พจนานุกรมประกอบการเรียน ส่วนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อ่าน คือ เอกสารประกอบการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับสื่อสังคมออนไลน์จะอ่านจากเฟซบุ๊ก ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ สมหญิง มงคลธง (2558) ที่พบว่า นักศึกษามีการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ คือ เฟซบุ๊ก ไลน์ ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม และยูทูบ ทั้งนี้เพราะสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อสังคมออนไลน์ดังกล่าว สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกจากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ และสมาร์ตโฟน ซึ่งปัจจุบันอุปกรณ์เหล่านี้ก็มีราคาที่ไม่สูงนัก ทำให้นักศึกษาสามารถเป็นเจ้าของและใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนได้ อีกทั้งในปัจจุบันที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ทำให้มหาวิทยาลัยมีนโยบายในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ ดังนั้น จึงส่งผลให้นักศึกษาต้องอ่านเอกสารประกอบการเรียนในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น

1.5) แหล่งทรัพยากรสารสนเทศที่อ่าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่ขยี้มจากห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นฤมล เทพนวล (2558) ที่พบว่า แหล่งทรัพยากรสารสนเทศประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ที่นักศึกษาอ่านจะขยี้มจาก

ห้องสมุด ทั้งนี้เพราะห้องสมุดมหาวิทยาลัยเป็นแหล่งรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศ และสื่อการเรียนรู้หลากหลายสาขาวิชา ซึ่งผู้ใช้สามารถค้นคว้าได้ตามความสนใจ อีกทั้งราคาของหนังสือและตำราทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษในปัจจุบันมีราคาสูง ทำให้นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกที่จะยืมหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการเรียนและหนังสือที่ตนสนใจ จากห้องสมุดมากกว่าซื้อเป็นของตนเอง ในส่วนของสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้น ส่วนใหญ่จะอ่านโดยการอ่านฟรีหรือดาวน์โหลดฟรีผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพราะอินเทอร์เน็ตเปรียบเสมือนห้องสมุดขนาดใหญ่ที่สุดในโลก เป็นแหล่งความรู้และแหล่งค้นคว้าที่รวบรวมข้อมูลไว้ทุกสาขาวิชา ดังนั้นการอ่านหนังสือฟรีหรือดาวน์โหลดฟรีผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจึงเป็นทางเลือกที่นักศึกษานิยมใช้ในการเข้าถึงความรู้ อาจารย์ผู้สอนหรือบรรณารักษ์ที่ให้บริการในห้องสมุด สามารถแนะนำแหล่งสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าสำหรับนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูล สารสนเทศ และองค์ความรู้ ที่ได้ค้นคว้าผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและแหล่งสารสนเทศทางออนไลน์ได้

2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่านของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

2.1) ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจในการอ่านของนักศึกษา

2.1.1) ปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นแรงจูงใจในการอ่าน ผลการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเห็นความสำคัญของผลการเรียน หรือการสอบ เป็นแรงจูงใจในการอ่านเป็นอันดับแรกในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทธิตรา สุวรรณโค (2559) ที่พบว่า นักศึกษาอ่านและเล็งเห็นประโยชน์ของการอ่าน รวมทั้งงานวิจัยของ โชติมา วัฒนะ (2561) ที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการอ่านเพื่อการเรียนและการสอบ รองลงมา คือ นักศึกษาเห็นคุณค่าของการอ่านและเอาใจจดจ่อกับเรื่องที่อ่าน ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักศึกษาเป็นวัยที่ต้องศึกษาเล่าเรียนโดยมีเป้าหมาย คือ การสำเร็จการศึกษาตามที่ตนมุ่งหวังไว้ ซึ่งเป้าหมายดังกล่าว นั้นเป็นแรงจูงใจในการอ่าน และเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลเกิดความต้องการที่จะอ่าน เพราะการจะบรรลุภารกิจในการศึกษาได้จำเป็นต้องใช้การอ่านเป็นหนทางสำคัญ ประการหนึ่งก็นำไปสู่ความสำเร็จ

2.1.2) ปัจจัยด้านครอบครัวที่เป็นแรงจูงใจในการอ่าน ผลการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับการที่คนในครอบครัวชี้ให้เห็น

ประโยชน์ของการอ่านหนังสือ เป็นแรงจูงใจในการอ่านในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหญิง มงคลธง (2558) และโชติมา วัฒนะ (2561) ที่พบว่า ครอบครัวมีนิสัยรักการอ่าน รวมถึงผู้ปกครองซื้อหนังสือหรือแนะนำหนังสือให้อ่าน นอกจากนี้งานวิจัยของ สมศักดิ์ พันธุ์ศิริ และสินทรัพย์ ยืนยาว (2560) ยังพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน คือ ด้านครอบครัวด้านกลุ่มเพื่อน ที่เป็นส่วนที่ช่วยเกิดการส่งเสริมการอ่าน ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวข้างต้นจะเห็นว่าพฤติกรรมของมนุษย์นั้นมักได้รับอิทธิพลมาจากพฤติกรรมของบุคคลรอบข้าง หากบุคคลรอบข้างมีพฤติกรรมเช่นไรบุคคลก็มักมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมแบบนั้นเช่นกัน การที่ผู้ปกครองส่งเสริมให้นักศึกษาอ่านหรือสนับสนุนงบประมาณในการซื้อหนังสือก็ส่งผลต่อพฤติกรรมการอ่านของนักศึกษาได้

2.1.3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่เป็นแรงจูงใจในการอ่าน ผลการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญอันดับแรกกับห้องสมุดมีบริการส่งเสริมการอ่านในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บริการสอนการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ เป็นต้น เป็นแรงจูงใจในการอ่านในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหญิง มงคลธง (2558) ที่พบว่า พฤติกรรมการอ่านมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่สนับสนุนการอ่าน ได้แก่ ปัจจัยด้านห้องสมุดและสถาบันการศึกษา คือ อาจารย์มอบหมายงานที่นักศึกษาต้องค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อทำรายงานและแนะนำหนังสือให้นักศึกษาอ่านเพิ่มเติม รองลงมา คือ ห้องสมุดมีบรรยากาศดี มีหนังสือที่หลากหลายทันสมัยและตรงกับความต้องการ ทั้งนี้เพราะหากนักศึกษาอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยหรือมีปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้เกิดการอ่าน การค้นคว้า ก็จะส่งผลให้นักศึกษาใช้เวลาในการอ่าน การแสวงหาความรู้มากกว่าใช้เวลาไปทำสิ่งอื่น แต่ในทางตรงกันข้าม หากมีอุปสรรคหรือปัญหาในการเข้าถึงแหล่งความรู้ต่าง ๆ ไม่มีบรรยากาศในการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ไม่น่าสนใจ ก็อาจทำให้นักศึกษาไม่สนใจในการอ่านและการค้นคว้า ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ภายในหน่วยงานของตนอันเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ด้วย

2.1.4) ปัจจัยด้านเพื่อนที่เป็นแรงจูงใจในการอ่าน ผลการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างให้ค่าเฉลี่ยสูงสุดในประเด็นที่เพื่อนชักชวนไปห้องสมุด และอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีนิสัยรักการอ่าน เป็นแรงจูงใจในการอ่านในระดับปาน

กลางเช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหญิง มงคลธง (2558) และโชติมา วัฒนะ (2561) ที่พบว่าเพื่อนในกลุ่มใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการค้นหาข้อมูล เพื่อนชวนไปห้องสมุดบ่อย ๆ และเพื่อนแนะนำหนังสือดี ๆ ให้อ่าน ทั้งนี้ เป็นเพราะพฤติกรรมของมนุษย์นั้นมักได้รับอิทธิพลมาจากพฤติกรรมของบุคคลรอบข้างด้วย เช่น คนในครอบครัว เพื่อน หรือคนใกล้ชิด เป็นต้น ซึ่งมีผลที่จะทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนทัศนคติ ความคิด ค่านิยม และพฤติกรรม เพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกับคนในกลุ่มหรือได้รับการยอมรับจากคนในกลุ่ม ดังสุภาษิตที่ว่า “คบคนพาล พาลพาไปหาผิด คบบัณฑิต บัณฑิตพาไปหาผล”

2.2) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการอ่านของนักศึกษา

2.2.1) ปัจจัยด้านเพื่อนที่เป็นอุปสรรคต่อการอ่านโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า เพื่อนมักชักชวนเล่นเกม หรือสื่อบันเทิงอื่น ๆ เป็นอุปสรรคในการอ่านในระดับมาก สาเหตุอาจเนื่องจากนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ส่วนใหญ่มากจากต่างอำเภอหรือจากต่างจังหวัดจึงต้องอาศัยอยู่ที่หอพักกับกลุ่มเพื่อนในสาขาวิชาหรือเพื่อน โรงเรียนเดิม ทำให้ใช้ชีวิตคลุกคลีกับเพื่อนเป็นประจำ ดังนั้นเพื่อนจึงมีอิทธิพลอย่างมากกับนักศึกษาทั้งการเรียนและการใช้ชีวิต หากนักศึกษาคบเพื่อนที่ตั้งใจเรียน ช่วยเหลือกันในการเรียน ชวนกันอ่านหนังสือ คั่นคว่ำหาความรู้อยู่เสมอ ก็จะทำให้นักศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาตามที่มุ่งหวัง แต่หากคบเพื่อนที่เกเร ไม่ตั้งใจเรียน หรือชักชวนไปทำกิจกรรมอย่างอื่น ก็อาจส่งผลต่อการเรียนได้

2.2.2) ปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นอุปสรรคต่อการอ่าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางซึ่งกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับการใช้เวลาทำกิจกรรมอื่น ๆ บนอินเทอร์เน็ตมากเกินไป เช่น ดูหนัง ฟังเพลง แชนட் เล่นเกม เป็นต้น เป็นอุปสรรคในการอ่านในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทธิดา สุวรรณโค (2559) ที่พบว่า นิสิตที่ระบุว่าตนไม่อ่านนั้น เพราะใช้เวลากับกิจกรรมอย่างอื่น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ พรสวรรค์ สุวัฒน์ศรีย์ (2556) ที่พบว่า นักศึกษาชอบทำอะไรตามความพอใจของตนเอง และไม่เห็นประโยชน์ที่ได้จากการอ่าน การจะเกิดพฤติกรรมการอ่านและนิสัยรักการอ่านที่ยั่งยืนนั้นต้องเกิดจากความสนใจของบุคคล หากบุคคลมีความสนใจในเรื่องใด

และเห็นประโยชน์ของการอ่านว่าจะเป็นวิธีการนำมาซึ่งความรู้ในเรื่องดังกล่าวก็จะทำให้ใช้เวลาในการอ่านมาก อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันด้วยวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทำให้เกิดสื่อใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้นที่ดึงดูดความสนใจของบุคคลไปจากการอ่าน แต่ใช้วิธีการเข้าถึงข้อมูลความรู้ด้วยการดูหรือการฟังมากขึ้น ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องควรให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการอ่าน ในกรณีของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ที่ระบุถึงเหตุผลที่ตนเองไม่อ่านนั้น เพราะตนเองใช้เวลาไปกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อความบันเทิงมากเกินไป ไม่ว่าจะเป็นการดูหนังฟังเพลงจากยูทูบ ออนไลน์สตรีมมิ่งต่าง ๆ การสนทนาออนไลน์กับเพื่อน และการใช้สื่อสังคมออนไลน์พร้อมกันครั้งละหลายแอปพลิเคชัน ทำให้ดึงเวลาและความสนใจจากการอ่านหนังสือเรียนหรือค้นคว้าหาความรู้ด้านวิชาการไปอย่างมาก ทั้งนี้อาจารย์ผู้สอนอาจจะต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้สื่อใหม่เหล่านี้มากขึ้น เพื่อให้นักศึกษายังคงเรียนรู้ผ่านการอ่าน เพียงแค่เป็นการอ่านจากสื่อสังคมออนไลน์ การเรียนรู้จากยูทูบ หรือมอบหมายงานให้นักศึกษาค้นคว้า ทำรายงานกลุ่ม และนำเสนอในรูปแบบของดิจิทัลและมัลติมีเดีย เพื่อเพิ่มความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

2.2.3) ปัจจัยด้านครอบครัวที่เป็นอุปสรรคต่อการอ่าน ผลการศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางซึ่งกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับการไม่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากครอบครัวในการซื้อหนังสือและสื่อในการอ่าน เป็นอุปสรรคในการอ่านในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาส่วนใหญ่ได้เงินที่ใช้ในการศึกษาเล่าเรียนและการซื้อสื่อสนับสนุนการเรียนรู้จากผู้ปกครอง ดังนั้นปัจจัยด้านครอบครัวหรือผู้ปกครองจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการอ่าน อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางอาจเป็นเพราะมีนักศึกษาบางส่วนที่ใช้เวลาว่างในการหารายได้พิเศษเพิ่มเติมเพื่อให้มีเงินเพียงพอ ที่จะใช้จ่ายและซื้อหนังสือหรือสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

2.2.4) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่เป็นอุปสรรคต่อการอ่าน ผลการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับการมีการบ้านมากเกินไป หนังสือหรือสื่อในห้องสมุดไม่ตรงต่อความต้องการ และสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศในที่พักอาศัยไม่เหมาะสมกับการอ่าน เช่น มีเสียงดังรบกวน

หรือไม่มีสถานที่ในการอ่าน เป็นต้น ซึ่งเป็นอุปสรรคในการอ่านในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสวรรค์ สุวณิชศรีย์ (2556) ที่พบว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการอ่าน คือ แหล่งเรียนรู้ไม่หลากหลายและไม่น่าสนใจ เช่น ห้องสมุดไม่มีการปรับภูมิทัศน์ให้สะอาดสวยงามเพื่อดึงดูดใจให้เข้าไปอ่านหนังสืออย่างมีความสุข เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ โชติมา วัฒนะ (2561) ที่พบว่า ปัจจัยภายนอกที่เป็นอุปสรรคต่อการอ่าน คือ บริเวณภายในที่พักอาศัยไม่มีสถานที่เหมาะสมต่อการอ่าน และแสงสว่างภายในที่พักอาศัยไม่เพียงพอ ตลอดจนห้องสมุดหรือบริเวณมหาวิทยาลัย อาทิ ในห้องสมุดมีเสียงดังรบกวน และหนังสือในห้องสมุดไม่ตรงต่อความต้องการ และหนังสือในห้องสมุดไม่น่าอ่าน ไม่มีโต๊ะนั่งอ่านที่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะกิจกรรมการอ่านต้องใช้เวลา การที่นักศึกษามีการบ้านมากเกินไป ต้องใช้เวลาที่นอกเหนือจากการเรียนในการทำการบ้านหรือทำงานกลุ่ม จึงส่งผลให้ไม่มีเวลาในการอ่านทบทวนบทเรียน หรืออ่านในสิ่งที่ตนสนใจ นอกจากนี้บรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมของที่พักอาศัยยังส่งผลต่อประสิทธิภาพของการอ่านหากในบริเวณนั้นมีเสียงรบกวน อากาศร้อน อากาศไม่ถ่ายเท หรือแสงสว่างไม่เพียงพอ ก็ทำให้นักศึกษาไม่มีแรงจูงใจในการอ่านและขาดสมาธิในการอ่านอีกด้วย

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัย

- 1) ในยุคปัจจุบันที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด - 19 สำนักสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ควรปรับรูปแบบและวิธีการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้อยู่ในรูปแบบออนไลน์มากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมกรรมการอ่านของนักศึกษา เช่น การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้แบบออนไลน์ เป็นต้น
- 2) คณาจารย์ในรายวิชาต่าง ๆ ควรปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยกระตุ้นให้นักศึกษารู้จักค้นคว้าและมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนพัฒนาทักษะในการอ่านและการคิดวิเคราะห์ให้มากขึ้น โดยประยุกต์ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อสังคมออนไลน์ในการเรียนการสอน

3) สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ภายในหน่วยงานของตน เช่น สำนักหอสมุดสำนักดิจิทัลเพื่อการศึกษา หรือแหล่งเรียนรู้ที่ให้บริการผ่านอินเทอร์เน็ต อันเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

7.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักศึกษา รวมถึงผลของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่มีผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ชโรชินี ชัยมินทร์. (2559). การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์. เชียงใหม่: ชมพูการพิมพ์.
- โชคชัย เพ็ชรนคร และคนอื่น ๆ. (2549). พฤติกรรมการอ่านหนังสือของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- โชติมา วัฒนะ. (2561). พฤติกรรมการอ่านหนังสือของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *บรรณศาสตร์ มศว*, 11(2), 185-195.
- นฤมล เทพนวล. (2558). การศึกษาพฤติกรรมการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. *วารสารศิลปศาสตร์*, 7(2), 78-97.
- พรสวรรค์ สุวัฒน์ศรีย์. (2556). การสร้างเสริมพฤติกรรมการอ่านของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. *วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 8(25), 22-33.
- ภัทริรา สุวรรณโค. (2559). พฤติกรรมการอ่านของนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *อินฟอร์เมชั่น*, 23(2), 34-39.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. สืบค้นจาก <http://www.royin.go.th/dictionary/>
- รัชนิภา ภิญโญภาณุวัฒน์. (2560). ปัจจัยเชิงสาเหตุของการรู้หนังสือและความสามารถในการอ่านเพื่อรองรับโลกศตวรรษที่ 21. *วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช*, 30(2), 21-35.

- สมศักดิ์ พันธุ์ศิริ และสินทรัพย์ ยืนยาว. (2560). พฤติกรรมการอ่านของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. *มนุษยสาร*, 15(1), 107-117.
- สมหญิง มงคลธง. (2558). พฤติกรรมการอ่านของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการหอสมุดแห่งชาติ*, 3(2), 18-34.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2562). *การสำรวจการอ่านของประชากร พ.ศ.2561*. กรุงเทพฯ : กลุ่มวางแผนและพัฒนาสถิติด้านสังคม กองสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). *สรุปผลที่สำคัญการสำรวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน 25 พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ.